פארגעסענע מצוות טייל 3: די אידישע שריפט, די אראמישע שריפט, קשר של תפילין, און די סליפערי סלאופ ארגומענט

קינד און קייט ווייסן איבער די הייליגקייט פון די אידישע אותיות, און וויפיל רמזים און און טיפע סודות ליגן באהאלטן אין זיי. די סופרים וואס שרייבן ספרי תורה, תפילין, און מזוזות וויסן ווי שטארק מ'דארף פארזיכטיג זיין נישט צו טוישן אפילו איין תג פון אן אות, און אז מ'גיבט אמאל בטעות א קליינע טויש קען מען חלילה פסל'ען די גאנצע זאך און מ'דארף איבערשרייבן פון פרישׁ. ס'קען זיך איינעם דאכטן אז די הייליגע אותיות האט משה רבינו אראפגעברענגט פון בארג סיני צוזאמען מיט אלע רמזים און סודות דערינען, לאמיר זעהן צו ס'איז טאקע אזוי, אבער ערשט וועלן מיר אנפאנגען מיט א באוואוסטע קשיא.

יעדער בר מצוה בחור ווייסט אז די קשר פון תפילין של ראש איז א ספעציעלע קשר וואס איז מקובל פון משה רבינו פון בארג סיני וויאזוי דאס דארף אויסצוזעהן, די גאונים און פריערדיגע ראשונים זאגן אלע אז דאס דארף אויסצוקוקן ווי דעם אות דל"ת, די פראבלעם איז נאר אז לויט די אנווייזונגען וואס זיי גיבן אן קומט עס אויס ווי א קעסטל. אלע אחרונים מוטשען זיך שוין מיט די קשיא, א טייל אחרונים, ווי דער תרומת הדשן, האבן טאקע געמאכט א נייע קשר וואס זעהט יא אויס ווי א דל"ת, די קשיא בלייבט אבער שווער, וואס האבן די גאונים און ראשונים געטראכט, האבן זיי נישט אליינס געזעהן אז זייער קשר זעהט אינגאנען נישט אויס ווי א דל"ת? ס'קען זיך שוין איינעם דאכטן אז אפשר האבן די אותיות וואס משה רבינו האט מקבל געווען פון בארג סיני אינגאנצן נישט אויסגעזעהן ווי אונזערע, און ווי מיר וועלן זעהן איז דאס שוין גארנישט קיין געדאכטעניש.

וועו מ'קוקט אויף אור-אלטע אידישע שריפטן פון פאר'ן ערשטן חורבן בית המקדש זעהט מען אז זייערע אותיות זענען אויס אינגאנצן אנדערש ווי אונזערע, דיעס שריפט רופט זיך "כתב עברי" אדער "Paleo-Hebrew alphabet", און די זענען אויך די אותיות וואס משה רבינו האט געגעבן, און אין וואס ער האט געשריבן די תורה. אין יענע שריפט זעהט טאקע דער אות דל"ת אויס ערגעץ צווישן א דרייעק און א קעסטל, ממש אזויווי די קשר פון תפילין. שפעטער וועו די אידן זענען געגאנגען אין גלות בבל האבן זיי אנגעפאנגען רעדן די גוי'אישע שפראך און נוצן די גויאישע אויתיות ביים שרייבן. די שפראך וואס די גוים אין בבל פלעגן רעדן איז געווען אראמיש, און די אותיות וואס זיי האבן געגעבן איז געווען די אשור'ישע אותיות (דערפאר הייסט עס "כתב אשורית"), און דאס האבן די אידן אנגעפאנגען נוצן, אויף אזוי ווייט אז טייל פון די ספרים פון תנ"ך האבן זיי אויך געשריבן אויף אראמיש. שפעטער וועו עזרא הסופר האט ארויפגעשלעפט די אידן אויף ארץ ישראל אויפצובויען דעם צווייטן בית המקדש האט ער געזען אז דער עולם געדענקט שוין נישט די אידישע שפראך, האט ער איבערגעזעצט די תורה אויף אראמיש. צוביסלעך האט דער עולם זיך אויסגעלערנט די פארגעסענע אידישע שפראך "לשון הקודש", די גויאישע שריפט איז אבער שוין אזוי פארהייליגט געווארן אז ס'איז פארבליבן. פאר דברי תורה האט מען געגוצט די גויאישע שריפט, און די אלטע שריפט האט מען נאר געגוצט פאר דברי חולין. אין די מגילות ים המלח, וואס זענען געשריבן געווארן ביים ענדע פונעם צווייטן בית המקדש, זעהט מען טאקע אז זיי האבן געגוצט כתב אשורית אבער פאר די שמות האבן זיי געגוצט די אלטע כתב עברי כדי ס'זאל נישט האבן קיין קדושה.

צוריק צום קשר של תפילין, אזויווי די אויסזעהן פונעם קשר איז דאך אן הלכה למשה מסיני איז עס פארבליבן טאקע ווי משה רבינו'ס קשר האט אויסגעזעהן, ווי די אלטע דל"ת פון כתב עברי.

יעצט לאמיר זיך אונטערהערן א שמועס וואס קומט פאר צווישן דריי אמוראים אין מסכת סנהדרין דף כא:-כב. רבי שמעון בן אלעזר גיבט א שריי אויס פון די טיפענישן פון זיין גאטספארכטיגע הארץ, "כתב זה לא נשתנה כל עיקר" - די הייליגע אידישע אותיות האבן זיך קיינמאל געטוישט! ווי איז דען מעגליך אזא זאך? דו ווילסט מיר זאגן אז די אלע הייליגע סודות זענען מרומז אין די גויאישע אותיות פון אשור?! די אלע כוונות פונעם אריז"ל, די אלע עולמות העליונים וואס שטייען אויף אט די אותיות זענען וואס? וואס דארף איך טראכטן דערוועגן? מ'טאר דאס אפילו נישט אויפ'ן געדאנק ארויפברענגען! איי מ'זעהט נישט אז די איידן זאלן עס האבן געגוצט פאר גלות בבל? איך קוק נישט אויף די פאקטן, איך פרעג נישט קיין קשיות, איך גלייב אין די הייליגע אותיות און פערטיג. הייבן הייבט זיך עס אן מיט'ן קוקן אויף די פאקטן, און ענדיגן ענדיגט זיך עס מיט'ן לייקענען אין די גאנצע תורה.

אויב וועל איך מודה זיין אז די אותיות פון די תורה האט מען געטוישט וועל איך געבן לעגיטימאציע פאר די רעפארמער, אז מ'קען טוישן די הייליגסטע זאך וואס אידן פארמאגן, די אותיות פון די הייליגע תורה, וואס וועט אונז צוריקהאלטן פון טוישן נאך זאכן? ענדערש זאל מען זיך פארמאכן די אויגן מיט א גרויסע חלה-דעקל און שרייען "איך גלייב!"

רבי יהודה הנשיא שטייט אין דער זייט און קוקט זיך צו צו די פרומע אויסבראך, מיטאמאל גיבט ער זיך א רוף אן צו רבי אלעזר, "פארוואס רעגסטו זיך אזוי פארוואס? מ'קען אויף אלעם טרעפן א באבע תירוץ, שערי תירוצים לא ננעלו". כ'האב זייער א פשוט'ע תירוץ - זאגט רבי יהודה - די תורה איז טאקע יא געגעבן געווארן אין כתב אשורית, נאר וויבאלד מ'האט געזינדיגט מיט'ן עגל האט מען פארלוירן די זכות זיך צו באנוצן מיט דיזע הייליגע אותיות און אנשטאט דעם האט דער באשעפער זיי געגעבן פשוט'ע אותיות, און וועלן די אידן האבן תשובה געטוהן אין די צייטן פון עזרא האבן זיי צוריקבאקומען די הייליגע אותיות. פארוואס דארפסטו לייקענען די פאקטן און אויסזעהן ווי א וואנזיניגער וועלן דו האסט אזא פשוט'ע לעזונג?

מיטאמאל גיבט רבי יוסי א פראל אויף די טירן פון בית המדרש און גיבט א שריי אויס, "וואס גייט דא פאר!!! נאכאמאל פארדרייטס עטץ די פאקטן מיט ענקערע נארישע פילפולים?!" דו מיינסט רבי אלעזר אז מיט דיינע לייקענען די פאקטן וועסטו קענען עפעס אויפטוהן פאר אידישקייט? און דו רבי יהודה הנשיא, דו מיינסט טאקע אז מיט דיינע קרומע אפאלאגעטישע תירוצים וועסט ראטעווען אידישקייט? נישט גענוג אז אלישע בן אבויה איז אפגעפארן וועגן ענקערע קרומקייטן מאכטס עטץ נאך? קוקטס די פאקטן אין די אויגן, יא! אונזערע הייליגע אותיות קומען פון די גוים פון בבל! איי ווי קען עס זיין? איך ווייס נישט! איך דארף נישט אלעס פארשטיין, און איך קען נישט אלעס פארשטיין! ס'שטימט נישט מיט וואס איך האב געוואוסט ביז היינט? וועט עס נישט שטימען! איי ס'וועט געבן לעגיטימאציע פאר די רעפארמער? וועל איך מודה זיין אז זיי האבן אויך רעכט, זיך אפווישן דאס נאז, און וויטער דינען דעם באשעפער אויף דעם אופן וואס ארבעט פאר מיר. זעהט אויס אז הייליג איז נישט וואס דער באשעפער זאגט איז הייליג, הייליג איז וואס מיר באשטימען צו האלטן הייליג, און אז מיר האבן אויפגעהערט נוצן די אותיות פון בארג סיני איז עס געווארן חולין, און אז אונז האבן אפגעמאכט צו נוצן א גויאישע שריפט איז דאס געווארן הייליג!